

Datum van
inontvangstneming

:

11/12/2024

Zaak C-753/24 [Rzecz] ⁱ

Verzoek om een prejudiciële beslissing

Datum van indiening:

30 oktober 2024

Verwijzende rechter:

Sąd Okręgowy w Warszawie (Polen)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

30 oktober 2024

Verzoekende partij:

Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski S.A.

Verwerende partijen:

MS en MS

BESCHIKKING

[OMISSIS]

De Sąd Okręgowy w Warszawie [OMISSIS]:

[OMISSIS]

heeft na ter raadkamerzitting [OMISSIS] kennis te hebben genomen van

de vordering van **Powszechna Kasa Oszczędności Banku Polskiego s.a.,
gevestigd te Warschau,**

tegen **MS en MS**

inzake een betaling

ⁱ Dit is een fictieve naam, die niet overeenkomt met de werkelijke naam van enige partij in de procedure.

beslist om:

I. het Hof van Justitie van de Europese Unie krachtens artikel 267 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie de volgende prejudiciële vraag voor te leggen:

Moeten artikel 7, lid 1, van richtlijn 93/13/EEG van de Raad van 5 april 1993 betreffende oneerlijke bedingen in consumentenovereenkomsten, alsmede de beginselen van doeltreffendheid, evenredigheid en rechtszekerheid alsook het recht op toegang tot een rechter aldus worden uitgelegd dat zij zich verzetten tegen een nationale regeling die de nationale rechter toestaat om de tegen een consument gerichte verjaarde vordering van een verkoper tot terugbetaling van prestaties die onverschuldigd zijn verricht krachtens een overeenkomst die nietig is wegens de hierin opgenomen oneerlijke bedingen, toe te wijzen indien de billijkheid of de regels van het maatschappelijk leven dit vereisen?

II. [OMISSIS].

[OMISSIS]

MOTIVERING

[OMISSIS]

[OMISSIS]

1 De verwijzende rechter:

2 [Gegevens van de rechterlijke instantie] [OMISSIS].

3 Partijen in het hoofdgeding en hun vertegenwoordigers.

4 P [OMISSIS].

5 [OMISSIS].

6 Voorwerp van de procedure in het hoofdgeding en relevante feiten.

7 Op 12 november 2007 heeft Nordea Bank Polska S.A. (de rechtsvoorgangster van verzoekster) met verweerders een kredietovereenkomst gesloten voor een bedrag van 157 958 CHF [ongeveer 36 625 EUR] met een looptijd van 40 jaar [OMISSIS]. De algemene voorwaarden (hierna: „AV”) van deze overeenkomst bevatten de volgende bepalingen. In het geval van een aan een vreemde valuta

gekoppeld krediet wordt het in Poolse zloty (PLN) uitbetaalde bedrag van het krediet vastgesteld door het bedrag dat is uitgedrukt in de valuta waaraan het krediet is gekoppeld, tegen de aankoopkoers van die vreemde valuta om te zetten naar Poolse zloty overeenkomstig de op de datum van vrijgave van het krediet geldende wisselkoerstabel van de bank, op het tijdstip van omrekening van de wisselkoers (§ 1, lid 2, [AV]). In het geval van een in vreemde valuta luidend krediet worden de middelen in Poolse zloty uitbetaald voor een bedrag dat gelijk is aan het in vreemde valuta uitgedrukte uitbetaalde bedrag, (§ 11, lid 2, [AV]). Voor de omrekening van de valutabedragen van het vrijgegeven krediet is de aankoopkoers van de vreemde valuta van toepassing volgens de op de datum van uitbetaling geldende wisselkoerstabel van de bank, op het tijdstip van omrekening van de wisselkoers (§ 11, lid 3, AV). In het geval van een in vreemde valuta luidend krediet: 1/ wordt het aflossingsschema uitgedrukt in de valuta waaraan het krediet is gekoppeld, 2/ geschiedt de aflossing in Poolse zloty, tegen de waarde van de in vreemde valuta uitgedrukte bedragen, 3/ wordt voor de omrekening van het bedrag van de termijn van de hoofdsom en rente de verkoopkoers van de betreffende vreemde valuta gebruikt, aan de hand van de op datum van de omrekening geldende wisselkoerstabel van de bank (§ 13, lid 7, AV).

- 8 Op basis van de kredietovereenkomst heeft de bank de kredietnemers op 15 november 2007 333 000 PLN [ongeveer 76 000EUR] ter beschikking gesteld.
- 9 Op 29 mei 2017 hebben de consumenten bij een bankfiliaal een klacht ingediend waarin zij aangaven dat de overeenkomst oneerlijke bedingen bevatte en dat deze bijgevolg nietig was.
- 10 Op 13 oktober 2017 hebben de consumenten de bank gedagvaard en veroordeling gevorderd tot betaling van de tegenwaarde van de maandelijkse termijnen die zij ter uitvoering van de kredietovereenkomst hadden betaald. Tot staving van hun vordering voerden de kredietnemers aan dat de kredietovereenkomst oneerlijke bedingen bevatte en bijgevolg nietig was. Op 2 november 2017 is een afschrift van de dagvaarding aan de bank betekend. In haar verweer van 1 december 2017 heeft de bank geconcludeerd tot afwijzing van de vordering van de consumenten, waarbij zij aangaf dat de overeenkomst geldig was en geen oneerlijke bedingen bevatte. De Sąd Okręgowy w Warszawie (rechter in eerste aanleg Warschau, Polen) heeft bij vonnis van 30 juni 2023 vastgesteld dat de tussen partijen gesloten kredietovereenkomst nietig was en heeft de bank ertoe veroordeeld om de kredietnemers een bedrag van 241 416,34 PLN [ongeveer 55 969 EUR] te betalen, vermeerderd met de wettelijke verdragingsrente. In de motivering van het vonnis wordt erop gewezen dat § 1, lid 2, § 11, lid 3, en § 13, lid 7, punt 3, van de overeenkomst oneerlijke contractuele bedingen vormen, zonder welke de overeenkomst niet kan worden uitgevoerd, zodat de kredietovereenkomst nietig is en de bank bijgevolg aan de consumenten de maandelijkse termijnen moet terugbetalen die ter uitvoering van de kredietovereenkomst waren betaald.
- 11 De onderhavige procedure is ingesteld door de bank, die op 29 december 2021 beroep heeft ingesteld en veroordeling heeft gevorderd van de kredietnemers tot

betaling van een bedrag van 333 000 PLN, vermeerderd met de wettelijke vertragingsrente. Verzoekster heeft erop gewezen dat, aangezien de kredietovereenkomst nietig was, verweerders haar de tegenwaarde van de uitbetaalde hoofdsom moesten terugbetalen [artikel 405 kodeks cywilny (burgerlijk wetboek; hierna: „k.c.”) in samenhang gelezen met artikel 410, lid 1, k.c.].

- 12 Verweerders hebben er in hun verweerschrift en in hun verzoek om aan het Hof van Justitie een prejudiciële vraag te stellen, op gewezen dat het beroep moet worden verworpen wegens verjaring van de vordering van de bank. Zij hebben aangevoerd dat de verjaringstermijn van drie jaar uiterlijk moet worden berekend vanaf de ontvangst van de klacht of het afschrift van de dagvaarding door de bank in 2017, wat betekent dat de schuldvordering van de bank uiterlijk op 31 december 2020 verjaard was. Tegelijkertijd hebben verweerders aangegeven dat artikel 117, lid 2¹, k.c. niet moet worden toegepast, omdat „de situatie waarin verzoekster (de bank) zich bevindt, slechts het gevolg is van een gedraging, die in strijd is met de beginselen van het maatschappelijk leven en met wat in het maatschappelijk verkeer betaamt, uit hoofde van de bank die in de kredietovereenkomst oneerlijke bedingen heeft opgenomen, waardoor de gehele rechtsverhouding ophield te bestaan. Daarboven moet er rekening gehouden worden met de professionele status van verzoekster, die toegang heeft tot permanente juridische dienstverlening en dus een marktdeelnemer is die zich ten volle bewust is van haar rechten, van de termijnen om deze te doen gelden en van de middelen die zij hiertoe moet inzetten. Het zou van bijzonder misbruik getuigen om te stellen dat de bank door het gebruik van oneerlijke bedingen en door zich op te werpen als de zwakkere partij in deze rechtsverhouding, bescherming kan genieten op grond van billijkheid.”

13 Toepasselijke bepalingen

14 Bepalingen van Pools recht

- 15 Ustawa-Kodeks cywilny (burgerlijk wetboek) van 23 april 1964 (geconsolideerde tekst, Dz. U. 2024, volgnr. 1061, zoals gewijzigd; hierna: „k.c.”).**

- 16 Een recht mag niet worden uitgeoefend in strijd met het sociaal-economische doel ervan of met de beginselen van het maatschappelijk leven. Een dergelijk handelen of nalaten van de rechthebbende wordt niet beschouwd als een uitoefening van dat recht en geniet geen bescherming (artikel 5).

- 17 Een rechtshandeling die in strijd is met de wet of bedoeld is om de wet te omzeilen, is nietig, behoudens een andersluidende relevante bepaling, met name indien daarin wordt vastgesteld dat de ongeldige bepalingen van de rechtshandeling worden vervangen door de relevante bepalingen van de wet (artikel 58, § 1).

- 18 Onder voorbehoud van de in de wet vastgestelde uitzonderingen, verjaren vermogensrechtelijke vorderingen (artikel 117, § 1).
- 19 Na het verstrijken van de verjaringstermijn kan tegen een consument geen vordering meer worden ingesteld (artikel 117, § 2¹).
- 20 In uitzonderlijke gevallen kan de rechter, na afweging van de belangen van de partijen, het verstrijken van de termijn voor de verjaring van een vordering tegen een consument buiten toepassing laten indien de billijkheid dit vereist (artikel 117¹, § 1).
- 21 Bij de uitoefening van de in § 1 bedoelde bevoegdheid moet de rechter met name rekening houden met: 1) de duur van de verjaringstermijn; 2) de duur van de periode tussen het verstrijken van de verjaringstermijn en het instellen van de vordering; 3) de aard van de omstandigheden die ertoe hebben geleid dat de schuldeiser zijn vordering niet heeft kunnen instellen, met inbegrip van de invloed van het gedrag van de schuldenaar op de vertraging die de schuldeiser bij het instellen van zijn vordering heeft opgelopen (artikel 117¹, § 2).
- 22 Tenzij uitdrukkelijk anders is bepaald, bedraagt de verjaringstermijn zes jaar. Voor vorderingen uit hoofde van periodieke betalingen en vorderingen in verband met de uitoefening van bedrijfsactiviteiten bedraagt de verjaringstermijn drie jaar. De verjaringstermijn loopt echter af op de laatste dag van het kalenderjaar, tenzij deze korter is dan twee jaar (artikel 118).
- 23 Bedingen in een consumentenovereenkomst waarover niet afzonderlijk is onderhandeld, binden de consument niet indien zijn rechten en verplichtingen worden vormgegeven op een wijze die in strijd is met de goede gebruiken en een grove schending van zijn belangen vormt (oneerlijke contractuele bedingen). Dat geldt niet voor de bedingen over de voornaamste door de partijen te verrichten prestaties, waaronder die inzake de prijs of vergoeding, indien deze eenduidig zijn geformuleerd (artikel 385¹, § 1).
- 24 Indien een contractueel beding de consument overeenkomstig § 1 niet bindt, blijven de partijen gebonden aan de overige bedingen van de overeenkomst (artikel 385¹, § 2).
- 25 Eenieder die zonder rechtsgrond ten nadele van een ander een vermogensvoordeel heeft verkregen, is verplicht hem het voordeel in natura terug te geven en, indien dit niet mogelijk is, de waarde ervan te vergoeden (artikel 405).
- 26 De bepalingen van de voorgaande artikelen zijn met name van toepassing op onverschuldigde prestaties (artikel 410, § 1).
- 27 Een prestatie is onverschuldigd indien degene die deze heeft verricht daartoe in het geheel niet verplicht was of daartoe niet verplicht was ten aanzien van de begunstigde, of indien de grondslag van de prestatie is verdwenen of het doel van de prestatie niet is bereikt, of indien de rechtshandeling waarbij de prestatie wordt

verlangd, nietig was en niet geldig is geworden nadat de prestatie is verricht (artikel 410, § 2).

28 Bepalingen van Unierecht

29 Handvest van de grondrechten van de Europese Unie

30 In het beleid van de Unie wordt zorg gedragen voor een hoog niveau van consumentenbescherming (artikel 38).

31 Eenieder wiens door het recht van de Unie gewaarborgde rechten en vrijheden zijn geschonden, heeft recht op een doeltreffende voorziening in rechte, met inachtneming van de in dit artikel gestelde voorwaarden Eenieder heeft recht op een eerlijke en openbare behandeling van zijn zaak, binnen een redelijke termijn, door een onafhankelijk en onpartijdig gerecht dat vooraf bij wet is ingesteld. Eenieder heeft de mogelijkheid zich te laten adviseren, verdedigen en vertegenwoordigen. Rechtsbijstand wordt verleend aan degenen die niet over toereikende financiële middelen beschikken, voor zover die bijstand noodzakelijk is om de daadwerkelijke toegang tot de rechter te waarborgen (artikel 47).

32 Richtlijn 93/13/EEG van de Raad van 5 april 1993 betreffende oneerlijke bedingen in consumentenovereenkomsten (PB 1993, L 95, blz. 29), hierna: „richtlijn 93/13”.

33 De lidstaten bepalen dat oneerlijke bedingen in overeenkomsten tussen een verkoper en een consument onder de in het nationale recht geldende voorwaarden de consument niet binden en dat de overeenkomst voor de partijen bindend blijft indien de overeenkomst zonder de oneerlijke bedingen kan voortbestaan (artikel 6, lid 1).

34 De lidstaten zien erop toe dat er in het belang van de consumenten alsmede van de concurrerende verkopers, doeltreffende en geschikte middelen bestaan om een eind te maken aan het gebruik van oneerlijke bedingen in overeenkomsten tussen consumenten en verkopers (artikel 7, lid 1).

35 Motivering van de verwijzing – wat betreft het verband tussen de vraag en de beslechting van de zaak voor de verwijzende rechter

36 De door de partijen gesloten kredietovereenkomst bevat in § 1, lid 2, § 11, lid 3, en § 13, lid 7, punt 3, oneerlijke bedingen (artikel 3, lid 1, van richtlijn 93/13) en kan zonder die bedingen niet verder voortbestaan (artikel 6, lid 1, van richtlijn 93/13). Dat betekent dat de kredietovereenkomst nietig is (artikel 58, lid 1, k.c.), zodat partijen elkaar alle uit hoofde van die overeenkomst verrichte prestaties moeten teruggeven (artikel 405, k.c., gelezen in samenhang met artikel 410, lid 1, k.c.). Deze zaak heeft betrekking op vorderingen die de bank op grond van de nietigheid van een kredietovereenkomst doet gelden ten aanzien van consumenten. De bank vordert van de consumenten de tegenwaarde van het verstrekte kapitaal ten bedrage van 333 000 PLN. De rechtmatigheid van deze vordering als zodanig

roept geen twijfels op bij de verwijzende rechter, aangezien uit de rechtspraak van het Hof blijkt dat de nietigverklaring van een kredietovereenkomst voor de consument de verplichting meebrengt om de hoofdsom terug te betalen¹ en dat de bank, in geval van nietigheid van de kredietovereenkomst wegens oneerlijke bedingen, van de consument terugbetaling kan vorderen van de tegenwaarde van de hoofdsom, vermeerderd met de wettelijke verdragingsrente, vanaf de datum van ingebrekestelling². Bijgevolg is een dergelijke vordering op zich nog steeds in overeenstemming met het Unierecht. Niettemin moet worden onderzocht volgens welke regels de vordering van de bank verjaart.

- 37 In de onderhavige zaak beroept de bank zich op een vermogensvordering die vatbaar is voor verjaring (artikel 117, lid 1, k.c.), na drie jaar, aan het einde van het kalenderjaar (artikel 118, k.c.). Volgens de nationale rechtspraak gaat de verjaringstermijn van de schuldvordering van de bank in op de datum waarop de consument voor het eerst het bindend karakter van de contractuele bedingen jegens de bank heeft betwist.³ In casu hebben de kredietnemers het bindend karakter van de bedingen betwist via een op 29 mei 2017 bij de bank betekende klacht, en vervolgens via de op 2 november 2017 aan de bank betekende dagvaarding. Dit betekent dat de schuldvordering van de bank in de onderhavige zaak op 31 december 2020 is verjaard, zodat het op 29 december 2021 door de bank ingestelde beroep betrekking heeft op een verjaarde schuldvordering. Dit betekent dat de bank haar schuldvordering niet jegens de consument kan doen gelden (artikel 117, § 2¹, k.c.) en dat verweerders zich hieraan kunnen onttrekken (artikel 117, § 2, k.c.). Niettemin moet worden onderzocht of in casu de billijkheid rechtvaardigt dat geen rekening wordt gehouden met de verjaringstermijn van de schuldvordering van de bank (artikel 117¹ k.c.) en eventueel, of de door verweerders opgeworpen exceptie van verjaring niet als misbruik van een subjectief recht kan worden beschouwd (artikel 5 k.c.) – dat wil zeggen dat wanneer een van deze gevallen zich voordoet, de verwijzende rechter de vordering van de bank kan toewijzen ondanks het feit dat zij betrekking heeft op een verjaarde schuldvordering.

38 Motivering van de verwijzing – ten gronde

- 39 In de onderhavige zaak zou de toepassing van artikel 117¹ k.c., of artikel 5 k.c. betekenen dat de rechter de door de bank ingestelde verjaarde schuldvordering kan toewijzen, mits hij heeft vastgesteld dat is voldaan aan de in die bepalingen geformuleerde voorwaarden. Het probleem is echter dat deze voorwaarden heel

¹ Arrest van het Hof van Justitie van 30 april 2024, Kásler en Káslerné Rábai, C-26/13, EU:C:2014:282, punt 84,

² Arrest van het Hof van Justitie van 15 juni 2023, Bank M, C-520/21, EU:C:2023:478, punt 84; beschikking van het Hof van Justitie van 11 december 2023, Bank Millennium, C-756, EU:C:2023:978, punt 29, en beschikking van het Hof van Justitie van 12 januari 2024, ██████████ C-488/23, punt 25,

³ Besluit van de civiele kamer van de Sąd Najwyższy (hoogste rechter in burgerlijke zaken, Polen) van 25 april 2024, III CZP 25/22.

algemeen zijn geformuleerd, dat wil zeggen dat de rechter rekening moet houden met de „beginselen van het maatschappelijk leven” (artikel 5 k.c.), de „belangen van de partijen” en de „billijkheid” (artikel 117¹, § 1, k.c.) en de omstandigheden die in de niet-limitatieve lijst uit artikel 117¹, §2, k.c. zijn aangegeven. In dit verband vraagt de verwijzende rechter zich af of het verenigbaar is met artikel 7, lid 1, van richtlijn 93/13 en de beginselen van doeltreffendheid en rechtszekerheid om een zo ruime beoordelingsmarge toe te staan bij de beslissing of de verjaarde schuldvordering van de verkoper kan worden toegewezen. Dit heeft immers tot gevolg dat de consument zich in een moeilijke situatie bevindt, aangezien hij, zelfs indien hij de zekerheid heeft dat de schuldvordering van de ondernemer verjaard is, niet weet of een dergelijke vordering toch kan worden toegewezen. Tegelijk geldt dat indien de processtrategie uitsluitend is gebaseerd op de exceptie van verjaring (en er dus van wordt afgezien om de schuldvordering van de bank in te willigen, dan wel om een exceptie van verrekening in te roepen), er een aanzienlijk juridisch risico ontstaat indien een dergelijke strategie mislukt, namelijk dat de wettelijke verdragingsrente en de proceskosten voor een aanzienlijk bedrag ten laste komen van de consument.

- 40 De verwijzende rechter wijst erop dat de doelstellingen van richtlijn 93/13 zich in beginsel niet lijken te verzetten tegen een situatie waarin een verkoper als gevolg van de nietigheid van een overeenkomst die oneerlijke contractuele bedingen bevat de uit hoofde van die overeenkomst verrichte prestatie of het equivalent daarvan niet daadwerkelijk van de consument kan terugvorderen. Dit soort situaties doet zich namelijk juist voor wanneer de vordering van de verkoper verjaard blijkt te zijn en de nationale rechter geen gronden ziet om de gevolgen van de verjaring buiten toepassing te laten. Uit de rechtspraak van het Hof van Justitie blijkt immers dat „in het geval dat de nationale rechter zou oordelen dat de overeenkomsten volgens de relevante bepalingen van nationaal recht na de schrapping van het kostenbeding niet kunnen voortbestaan, artikel 6, lid 1, van richtlijn 93/13 er dan ook niet aan in de weg staat dat die overeenkomsten nietig worden verklaard, zelfs wanneer dit ertoe leidt dat de verkoper geen vergoeding ontvangt voor zijn diensten.”⁴ De onmogelijkheid om een vergoeding voor diensten te ontvangen is echter niet hetzelfde als de onmogelijkheid om het uitbetaalde geld terug te vorderen. De onmogelijkheid om al het door de bank ter uitvoering van de hypothecaire kredietovereenkomst betaalde geld terug te vorderen (terwijl deze tegelijk verplicht is om de tegenwaarde van alle maandelijkse termijnen van de kredietnemer terug te betalen) leidt tot een aanzienlijk verlies voor de bank. Een dergelijk gevolg kan dus worden beschouwd als een maatregel die erg verregaand is in het licht van de doelstelling van de consumentenbescherming en kan derhalve in strijd zijn met het evenredigheidsbeginsel. Bovendien kan de onmogelijkheid voor de bank om die prestatie terug te vorderen worden beschouwd als een schending van het in artikel 47 van het Handvest van de grondrechten neergelegde recht van de bank op toegang tot een rechter.

⁴ Arrest van het Hof van Justitie van 12 januari 2023, C-395/21, D.V., punt 59.

- 41 Bovendien zouden er belangrijke redenen kunnen zijn om de verjaarde schuldvordering van de bank toe te wijzen. Overeenkomstig artikel 117¹, § 2, punt 1, k.c. moet de rechter rekening houden met de duur van de verjaringstermijn, die in casu drie jaar bedraagt (artikel 118 k.c.), hetgeen als een korte termijn kan worden beschouwd, met name gelet op de duur van de verjaringstermijn van de vordering van de consument, die thans zes jaar bedraagt. Bovendien kan de duur van de termijn tussen het verstrijken van de verjaringstermijn en de datum van instelling van de vordering (artikel 117¹, § 2, punt 2, k.c.) ook pleiten voor de toekenning van een verjaarde schuldvordering indien deze duur niet buitensporig is (in onderhavige zaak is dit minder dan een jaar). Ten slotte kan „de aard van de omstandigheden die ertoe hebben geleid dat de verzoeker zijn vordering niet heeft kunnen instellen, met inbegrip van de invloed van het gedrag van de schuldenaar op de vertraging die de verzoeker bij het instellen van zijn vordering heeft opgelopen” een relevante omstandigheid zijn (artikel 117¹, §2, punt 3, k.c.). In de onderhavige zaak kunnen er verschillende van dergelijke omstandigheden opgemerkt worden. Ten eerste hebben de kredietnemers, hoewel zij reeds in 2017 een beroep tegen de bank hadden ingesteld, de uit deze overeenkomst voortvloeiende verschuldigde bedragen altijd voldaan, waardoor de bank in de overtuiging kan hebben verkeerd dat de consumenten voornemens waren de bepalingen van de overeenkomst na te komen (hoewel ook kan worden aangenomen dat de kredietnemers de termijnen hebben betaald uit vrees dat de bank de overeenkomst zou opzeggen en de verschuldigde bedragen zou invorderen). Ten tweede heeft de gerechtelijke procedure om vast te stellen dat de overeenkomst nietig was wegens de daarin opgenomen oneerlijke contractuele bedingen lang geduurd, aangezien zij heeft plaatsgevonden tussen 2017 en 2024, en de bank dus gedurende deze tijd in de onzekerheid kon blijven over wat de uitspraak van de rechter zou zijn en of deze rekening zou houden met de argumenten van de bank, dan wel met die van de kredietnemers. Ten derde kon de bank zich, ten minste tot 2019, laten leiden hebben door de in die tijd geldende rechtspraak van de nationale rechters, die van oordeel waren dat het mogelijk was om een kredietovereenkomst te handhaven na schrapping van de oneerlijke bedingen die de zogenaamde omrekeningsbedingen uitmaakten en waren geformuleerd in vergelijkbare bewoordingen als die in § 1, lid 2, § 11, lid 3, en § 13, lid 7, punt 3, van de door de partijen in de onderhavige procedure gesloten kredietovereenkomst⁵. De nationale rechtspraak is pas gewijzigd na het arrest van het Hof van Justitie van 3 oktober 2019[, ██████████ (C-260/18, EU:C:2019:819)], waarin erop werd gewezen dat de nietigverklaring van de omrekeningsbedingen niet alleen zou leiden tot de afschaffing van het indexeringsmechanisme en van de wisselkoersverschillen, maar indirect ook tot het verdwijnen van het wisselkoersrisico dat rechtstreeks verband houdt met de indexering van het betrokken krediet op de vreemde valuta, terwijl de bedingen inzake het wisselkoersrisico het eigenlijke voorwerp van de kredietovereenkomst definiëren, zodat de objectieve mogelijkheid om de betrokken kredietovereenkomst te

⁵ Arresten van de Sąd Najwyższy (hoogste rechter in burgerlijke zaken, Polen) van 14.07.2017, II CSK 803/16; 13 december 2018, V CSK 559/17; 27 februari 2019, II CSK 19/18; 4 april 2019, III CSK 159/17, en 9 mei 2019, I CSK 242/18.

handhaven in die omstandigheden onzeker lijkt.⁶ Het is pas na bovengenoemd doorbraakarrest van het Hof van Justitie dat de nationale rechterlijke instanties begonnen aan te nemen dat de erkenning van de omrekeningsbedingen als oneerlijke bedingen leidt tot de nietigheid van de hele kredietovereenkomst⁷. Ten slotte kan een situatie waarin de kredietnemer de terugbetaling van al zijn prestaties van de bank vordert, terwijl de bank wegens de verjaring van de vordering geen aanspraak kan maken op terugbetaling van de tegenwaarde van de hoofdsom, worden geacht in strijd te zijn met de beginselen van het maatschappelijk leven en de billijkheid, waardoor het derhalve in strijd is met het evenredigheidsbeginsel. Zoals er door het Hof van Justitie op is gewezen, vereist het evenredigheidsbeginsel, dat een algemeen beginsel van Unierecht is, dat de nationale regeling waarbij dit recht ten uitvoer wordt gelegd, niet verder gaat dan noodzakelijk is voor het bereiken van de gestelde doelen.⁸

- 42 Anderzijds verdienen de argumenten van de vertegenwoordiger van verweerders ook aandacht. Ten eerste heeft hij aangevoerd dat de bank een instelling is die over een vaste juridische dienst beschikt en zich daarom bewust moet zijn van de juridische gevolgen van contractuele bedingen met een bepaalde inhoud. Dit standpunt vindt inderdaad steun in de rechtspraak van het Hof van Justitie, dat er herhaaldelijk heeft op gewezen dat de bankinstelling in beginsel over een op dit gebied gespecialiseerde juridische dienst beschikt die de in deze zaak aan de orde zijnde overeenkomst heeft opgesteld en die de ontwikkeling van de rechtspraak van de nationale rechter kan volgen en daaruit conclusies kan trekken met betrekking tot reeds door deze instelling gesloten overeenkomsten,⁹ om vervolgens de nodige maatregelen te nemen.¹⁰ Zo kan het instellen van een vordering door een verkoper na het verstrijken van de verjaringstermijn worden beschouwd als een gebrek aan zorgvuldigheid dat niet door beginselen van billijkheid kan worden gerechtvaardigd, en zeker niet in een zaak met betrekking tot een door een verkoper tegen een consument ingestelde vordering. Ten tweede heeft de gemachtigde van verweerders erop gewezen dat de situatie het gevolg was van het feit dat de bank oneerlijke bedingen in de overeenkomst had opgenomen, zodat, indien de bank de beginselen van het maatschappelijk leven niet had geschonden, de overeenkomst niet nietig zou zijn geweest en de bank dus geen onverschuldigde betaling ter uitvoering van die overeenkomst in rechte had moeten vorderen. Aangezien de bank zelf het billijkheidsbeginsel heeft geschonden door oneerlijke bedingen in de overeenkomst op te nemen, zou het

⁶ Arrest van het Hof van Justitie van 3 oktober 2019, [REDACTED] C-260/18, EU:C:2019:819, punt 44.

⁷ Arrest van de Sąd Najwyższy van 11 december 2019, V CSK 382/18]; besluit van de civiele kamer van de Sąd Najwyższy van 25 april 2024, III CZP 25/22;

⁸ Arrest van het Hof van Justitie van 15 juni 2023, Bank M, C-520/21, EU:C:2023:478, punt 73.

⁹ Arresten van het Hof van Justitie van 25 april 2024, Caixabank, C-484-21, EU:C:2024:360, punt 46, en 25 april 2024, Banco Santander, C-561/21, EU:C:2024:362, punt 53.

¹⁰ Arresten van het Hof van Justitie van 13 juli 2024, CAJASUR Banco, C-35/22, EU:C:2023:569, punt 32, en 25 januari 2024, Caixabank, C-810/21–C-813/21, EU:C:2024:81, punt 58.

dus onbillijk zijn dat zij zich in casu zelf op het billijkheidsbeginsel beroept om de negatieve gevolgen te vermijden van haar onoplettendheid doordat zij na het verstrijken van de verjaringstermijn een vordering tot betaling heeft ingesteld. In het andere geval zou er sprake kunnen zijn van het beginsel dat een partij zich niet mag beroepen op het billijkheidsbeginsel indien ze dit zelf geschonden heeft en dat van *nemo auditur propriam turpitudinem allegans* (hij die een beroep doet op zijn eigen onrechtmatige daden wordt door de rechter niet gehoord).¹¹

43 Deze situatie illustreert dus dat in onderhavige zaak moet worden nagegaan of de verwezenlijking van de doelstellingen van richtlijn 93/13 in overeenstemming is met het evenredigheidsbeginsel en bovendien of de doelstellingen van deze richtlijn het recht op toegang tot een rechter van de bank op enigerlei wijze kunnen beperken. De uitlegging van het Unierecht zoals deze is uiteengezet, is dus noodzakelijk voor de beslechting van de onderhavige zaak en derhalve verzoekt de verwijzende rechter het Hof om passende duidelijkheid te verschaffen.

44 Prejudiciële vraag.

45 [herhaling van de vraag] [OMISSIS]:

[OMISSIS].

46 Schorsing van de procedure voor de verwijzende rechter.

47 [OMISSIS]

[OMISSIS]

¹¹ Arrest van het Hof van Justitie van 15 juni 2023, Bank M, C-520/21, EU:C:2023:478, punt 81.